

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Eius industria ad Scotiam iuuandam, nu. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

qui exigua huius libri lectione mutatus, ostium circumstantiæ labijs suis posuit, donec alij silentium eius à locis agrè ferentes violenter librum è manibus eius eriperent. 1582.

VI. Audio frequens esse in Anglia in concursu multorum qui recenter ad fidem conuersi sunt, dum modum conuersionis suæ mutuo narant, originem tribuere lectioni illius libri; ex quo ingens eius fructus ex parte colligi potest.

VII. Ipsi etiam hæretici tantam perceperunt compunctionem cordis in lectione huius libri, vt paucis mutatis eundem Londini imprimi curarint.

VIII. Multi etiam viri ingenio & doctrina pollentes ex singulari fructu quem ipsi experientia perceperunt, librum supra omnes eius generis quoad proprium libri institutum laudarunt. Hæc Barthæus.

Consolatoriz vero Epistolæ hæc est ratio. Latæ fuerant Anno octogesimo primo incunte, aduersus Catholicos leges binæ, Vnæ de menstruâ pendenda pecunia si hæreticorum conuentibus abstinerent; Alteræ de Capite, si pœnitentiæ sacramento vterentur; atque de altera pecunia, si Missæ sacrificio interessent. Aperit igitur inprimis quàm nobili de causa ea mulcta subeat; Ne, videlicet, contra quàm ipsimet in animo sentiunt faciant: Ne Deo illudant cultu erroneo & Ecclesiæ vrbis aduerso: Ne scandalum proximo patiant atq; exemplo parent ruinam: Ne fidem Deo datam infringant: Ne schismatici audiant: Ne de Religione dissimulent: Ne peccatis aliorum communicent: Ne omnium Gentium Catholicis moribus se opponant. De mulcta deinde quæ nasci videntur incommoda remouet, ostensis fallacium diuitiarum periculis, vti difficile, inconstantia, vanitate; anxietate etiam quam viuentibus afferunt, & morituris, solutiq; quæ obijci possent rationum momentis, vtriusque vitæ præmia commemorat. Ac sacramentorum denique cum explicasset quàm necessarius sit frequens vsus, quàmq; honorificus cultus, moribus antiquis suadet viuendû, contemptis legum iniquarum minis, quas Deus pro cuiusque bono, tanquam ferocientis equi impetus moderatur. Hæc vacuis horis meditabatur, publicisq; vtilitatibus felici partu edebat.

I. I. Quâ vero diligentia & quàm magna industria ad fidem Catholicam in Anglia promouendam contenderit, & vt ea ferebant tempora Scotiæ etiam spiritualibus emolumentis studuerit, eius literæ ad Generalem præpositum doceant: Quæ sunt huiusmodi.

Pax Christi.

Admodum Reuerende Pater.

Copiosè ad vestram Paternitatem scripsi de rebus nostris mensè superiore, nunc quoniam alia maioris longè momenti occurrunt, significanda quoq; sine mora exiltimavi. Pater *Campianus* post tormenta bis illi exhibita, quatuor habuit in carcere cum aduersarijs disputationes, magno sanè fructu communis causæ, & multarum animarum lucro, vt posthac forsàn magis in particulari audietis, ego vt ante significavi, nactus exeundi commoditatem, in Galliam transmisi, vt expedirem quædam necessaria negotia quæ absente me per literas

p

fieri non

Epistola
Consolatoriz
causa &
argumentū

Eius industria
ad scoti-
am iuuandam.

1582. fieri non poterant? Quorum primum erat, vt conferrem cum Domino *Alano* de multis, imo plurimis ad opus nostrum & vineam pertinentibus, quæ sanè literis committi non poterant. II. Vt prælum aliquod in aliquo loco vicino compararem, quo libri pro occasione data à nostratibus Anglicè scripti imprimi possent; quia nihil tam iuuat, nec iuuat, nec tuobitur in posterum & propagabit nostram causam quàm impressio librorum Catholicorum, tam de controuersijs quàm de deuotione. III. Erat vt colloquerer Parisijs cum Archiepiscopo Glasconienfi, Reginae Scotiae Oratore de iuuanda Scotia, ex qua conuersio Angliæ maximè dependet; & vt excitarem illum meis rationibus & cohortatione ad feruentem zelum de mittendis in Scotiam idoneis hominibus, maximè hoc tempore, cum præsertim ex nece Morton, & Principis indole, spes non exigua eluceat; & illi etiam impertiret secreta nonnulla consilia hæreticorū ad euertendam penitus Scotiam, quomodo illis obuiare possēt. Quartum erat vt inuenirem aliqua media quibus excitari Rex Galliarū posset ad intercedendum pro Catholicis apud Reginam, saltem de alleuatione illius grauissimæ pænæ pecuniariæ quam nuper lege quadam imposuerunt recusantibus frequentare Ecclesias protestantium, quod omnes Catholici facere recusant. Hæc fuerunt præcipua negocia quæ me in has partes impulerunt; quorum priora tria iunante Deo optimè expedita sunt, ad magnam spero totius causæ utilitatem; postremum verò penitus hæret. Rex enim rogatus à Nuncio Apostolico, suæ Sanctitatis nomine, vt pro afflictis Angliæ Catholicis ad Reginam scriberet, respondit se non posse propter quædam secreta consideratione digna. Nos tamen non desistimus, sed in contractione cum Moyse stare nitimur, & in spem contra spem progredimur. Modò sum Rhotomagi occupatissimus & expecto reditum famuli ex Anglia, quem multis cum literis ad Catholicos consolandos tanquam ex septentrionali parte misi. Nullus enim ex ijs in Angliam nouerat meum egressum; nec ullis in his partibus innotescō, nisi Domino *Alano* Rhemis, & Archiepiscopo Glasconienfi Parisijs; & hic Rhotomagi D. Michaeli de Monsi Nepoti illustrissimi Cardinalis, Senonensi Archidiacono, & Parlamenti huius Ciuitatis Consiliario, viro certe Dei & causæ Catholicæ zelosissimo, & nostræ Societatis plusquam amantissimo, cuius opè & opera in omnibus vtor; & se suaq; omnia libentissimè ex animo mihi obtulit & præstat. Hodie duos magnos literarum fasciculos ex Anglia per famulum huc missos recepi, ex quibus intelligo (præter ea quæ supra posui) me illic valde à Catholicis requiri; vnde cogor reditum festinare, maximè quia Patres *Gasparus* & *Guilielmus*, qui vltimo ingressi sunt, absunt longè Londino, & in alijs Regionibus versantur, vbi plurimum dicuntur lucri animarum facere. Catholici vrgentur in dies nouis & acerbis persecutionibus, sed dante Deo fortitudinem & internam consolationem nunquam fuerunt lætiores; tamen aduersarij quò magis sibi timent, eò magis lauiunt; sed quæ sequuntur maximi sanè sunt momenti. In primo meo ingressu in Angliam dispiciebam animo quantum poteram quæ pars totius Regni

Regni

Regni magis egeret nostra opera, & quæ posset magis causæ successu temporis prodelle. Videbam tres esse Regiones in quas sacerdotes nondum penetrauerant. Prima erat Wallia, Regio spaciola & ampla, & Religioni Catholice non tam inimica, sed tamen inopiâ laborantium in spissam ignorantia & hæresis etiam nonnullam approbationem vlu quodam prolaplum: Huc igitur misi aliquos sacerdotes, iuta cum nobili quadam conditione vt eos reciperet; ex qua re magna sanè porta aperta est, & multi quotidie acquiruntur Ecclesie. Altera Regio erat Cantabrigiensis Comitatus, quam vniuersitas Cantabrigie, quæ tota hæretica est, penitus infecerat; multis igitur remedijs frustra quæsitis, tandem Deo iuuante insinuauî sacerdotem quendam si vniuersitati, sub nomine scholaris, aut nobilis studiosi, & procurari illi quædam subsidia non longè à Ciuitate; cui rei Deus tantum dedit successum vt paucis mensibus septem iuuenes optimæ spei & indolis lucrifecerit, iam iam ad seminarium Rhemense mittendos. Hoc enim hodie intelligo ex vno eorum qui iam huc peruenit, & maior ibi messis quotidie expectatur. Tertia Prouincia erat omnium maxima, quæ iuxta fines Angliæ & Scotiæ posita, quatuor aut quinque comitatus continet (comitatus, siue Diæceses, aut Prouinciæ, non magnæ intelliguntur) ad hos ergo Comitatus nullus fere sacerdotum peruenerat. Hæc tamen Regio maximi momenti est ad nostram causam, tum propter Scotiæ vicinitatem, tum propter hominum dispositionem liberam & generosam; huc ergo diuersos operarios direxi, sed vnum maxime qui prudentia, vnitare, & cognitione cæteris præcellere videbatur, qui posteaquam decem circiter menses ijs in locis consumpsisset, redijt ad me initio huius præcedentis æstatis, & retulit multa speranda esse ex illius Regionis cultura, licet persecutio eo tempore sic ibi ferueret vt difficillimè quis posset subsistere. Retulit etiam (quod ego illi præcipuè commendaram exquirendum) non difficilem esse ex ijs partibus in Scotiam transitum: quo intellecto, & communicato cum quibusdam è prudentioribus Catholicis consilio, remisimus eum in ipsam Scotiam explorandæ viæ causâ. Nam maxima spei nostræ pars in Scotia est, à qua etiam dependet non solû Angliæ, verum etiam aliarum septentrionis partium conuersio. Quia ius Anglicani Regni ad Reginam Scotiæ eivsq; filium (extincta ista quæ nunc regnat) pertinet, Et de filio isto nunc aliqua spes capta est concipi post interuentionem maxime Comitis Mortonij, si satis cum eo tractaretur dum adhuc obedientiam præferat magnam suæ matri, & priusquam in hæresim confirmetur, & dum etiam recenter essentus ab hæreticis est: Quas occasiones nobis non esse negligendas putabamus, & valde dolebamus rem non fuisse hæctenus ardentius attentatam ab ijs quorum maxime intererat, hoc est, à Scotis ijs; quanquam certè multis de rationibus causa æque nostra est æ eorum. Collecta ergo quadam elemosyna à Catholicis, & coemptis hinc sacerdotibus ad iter necessarijs, misi eum vna cum famulo in Scotiâ, præscriptis quibusdam rerum capitibus qua Regi aperiret si ad eundem facultas daretur;

1582. daretur; ut citâ nobilibus si Regi non liceret. Quorû primû illud erat, ut patrociniû susciperet afflictorû Catholicorû maximè si qui in Scotiâ confugerent; eo quod Catholici soli erunt qui illi fauebunt in Iure Regni Angliæ hereditario tuendo. Secundû erat exponere rationes multas & magnas quæ Regem mouere debebant ad fauendum Catholicis & corû Religioni, & ad detestandos Hæreticos; quales erant, securitas in Regno suo, successio in Regnum Angliæ, quam solum per Catholicos obtinere poterat; amicitia vicinorum Principum Catholicorum, respectus matris tam innocentè repullæ & carcere detentæ; Occisus Pater ob hæreticis; Infidiæ Vitæ suæ sæpissimè ab hæreticis positæ; discoopertæ & auxilio Catholicorum per Dei bonitatem vitata. Denique offerret Regi tam suorum quam nostrorum Catholicorum auxilium, maximè vero nostrum qui sacerdotio fungebamur, ad reducendû Regnum Scotiæ ad fidem Catholicam, cum quocunq; etiam vitæ nostræ dispendio. His acceptis instructionibus discessit. Ingressus est Scotiam, & per Dei gratiam felicem admodum successum habuit, ut ex sequentibus eius literis apparebit. Quæ erant tamen præcipua & maxime secreta non audebat literis committere, sed famulo suo mandauit ut mihi soli narraret, & nulli alteri mortaliû præterea; famulus autem cûm Londinum venisset, & me non reperisset, non ausus est hominibus à me meo loco relictis sibi à Domino commissa narrare; Reliquit tamen sui Domini literas quæ mihi statim transmissæ fuerunt, & vterius adiecit (quod etiam ex sequentibus literis patet) Dominum suum optimè à Scotis acceptum, & illos omnia mihi, & à me mittendis promittere: Et diem esse constitutum quo ego cum multis nobilibus Scotiæ colloquiû haberem, scilicet diem vigesimum sextum septembris præsentis, quod nullo modo iam à me expleri potest, quia hodie agitur is dies. Literarum autem exemplar hoc est in quibus animaduertendum, quod vbi nomen est Domini Redman, me intelligit.

III. Cûm primû Scotiam ingressus sum, necessitate quadam coactus, nè in pericula maiora inciderem, contuli me ad habitationem Guardiani Scotiæ, qui Calvinista est; Locus autem habitationis Seiford appellatur; ibi rogatus quâ de causa veneram, respondi refugij causa, utpote ob conscientiam patriam expulsi; quod refugium ipsis etiam malefactoribus non negabatur, & multo minus negari debeat Religionis causa exulantibus. Respondit Guardianus non posse esse maius maleficium aut peccatum quàm malæ esse Religionis, & Ecclesiæ Christi inimicum. Hoc verissimum est, inquam ego, sed tota controuersia in eo est, qui sint inimici Ecclesiæ. At illud, inquit ille, extra controuersiam est, Papistas esse; quo audito subridens, dixi, à cœna, si placet, illud viderimus: Finita cœna factum fuit capitulum, ut appellant, hoc est, vnus ex Ministris (nam aderant tres) lecto primum Plalmo, concunclâ habuit, quâ durante, tam Guardianus ipse cum vxore, quàm multi alij nobiles & perhonorati viri apertis capitibus reuerenter auscultabant: Ego solus tectò capite sedebam, cum multorum admiratione; finita tamen concione